

Forslag til

en ny gudstjenesteordning, ny oversættelse af gudstjenestens faste led, nyt autoriseret ritual for nadver og dåb og til ændringer i kirkeårets forløb

Forslag fra: Poul Erik Kammergaard, sognepræst i Jerne-Skads Pastorat
Fortuna Alle 61, 6705 Esbjerg Ø, tlf. 30 12 55 46, mail: peka@km.dk

Jeg har ofte glædet mig over det når jeg kom til gudstjeneste et andet sted i folkekirken end sædvanligt og at jeg så kunne genkende forløbet af gudstjenesten selvom den var anderledes end derhjemme. Jeg oplevede mig ikke som fremmed. Og samtidigt glæder jeg mig for det meste over at opleve en mangfoldighed i folkekirkens gudstjenester.

Derfor har jeg også overvejet dette: ***Hvordan kan vi bevare genkendeligheden i gudstjenesten samtidigt med at vi har en stor mangfoldighed?***

Dette har jeg forsøgt at indfange med det forslag jeg her kommer med. Der fastholdes nogle ting, som skal være i gudstjenesten samtidigt med at der gives mere frihed end nu.

Det har været drøftet hvornår noget vi holder i kirken, er en gudstjeneste. Det har jeg et forslag til. Dernæst et forslag til hvilke ting der som et minimum skal være med i en højmesse.

Det har ved forslaget til højmessens opbygning været vigtigt for mig at ***fastholde den oldkirkelige, den evangelisk-lutherske og den grundtvigske arv og tradition*** samtidigt med at der er ***plads til fornyelse og mangfoldighed***. Dette har jeg søgt at gøre ved at fastsætte 12 led som skal være med i højmassen i en bestemt rækkefølge. Led som vi også kender fra en almindelig højmesse i dag.

Et led er dog tabt i mit forslag, nemlig ***Kyrie og Gloria*** ("Herre, forbarm dig" og "Lovsangen"). Det er et markant tab i forhold til den oldkirkelige og evangelisk-lutherske tradition. Men det er egentlig et tab som i Danmark er sket for længe siden (under rationalismen). For så længe siden at mange i dag vil føle det som et fremmedelement i højmassen. Jeg har derfor valgt i stedet blot at have det med som en mulighed i vejledningen.

Efter den forholdsvis korte beskrivelse af gudstjeneste og højmesse foreslår jeg en længere ***gudstjenestevejledning***. Udover de 12 led som skal være i en højmesse, er der heri en række led som kan indgå i en gudstjeneste. Og her er der stor mulighed for mangfoldighed.

Jeg mener at det er vigtigt at arbejde med en ***fornyelse af det gudstjenestelige sprog***. Jeg har derfor valgt at komme med et forslag til en ny oversættelse af de faste led i gudstjenesten. Fadervor, velsignelsen, trosbekendelsen, nadverindstiftelsesorden, dåbstecksterne m.m.

Dernæst har jeg ***forslag til nyt autoriseret ritual for nadver og for dåb***. Jeg mener at der fortsat skal bruges autoriserede ritualer ved nadver og dåb.

Og endelig har jeg et ***forslag til ændringer i kirkeårets forløb***. Se beskrivelse heraf længere fremme.

Forslag til gudstjenesteordning

Gudstjeneste

En gudstjeneste kan forløbe på mange måder. Der er stor frihed til at lave forskellige slags gudstjenester: højmesse, dåbsgudstjeneste, børnegudstjeneste, spaghettigudstjeneste, ungdomsgudstjeneste, friluftsgudstjeneste, musikgudstjeneste, temagudstjeneste, natkirke m.m. Hvis der er dåb eller nadver ved en gudstjeneste, skal dette foregå efter et autoriseret ritual. For at være en gudstjeneste, skal den mindst indeholde følgende:

- To salmer eller åndelige sange, som synges eller læses eller melodien afspilles
- En bibelsk læsning eller genfortælling af en bibelsk beretning
- Trosbekendelse – enten Den Apostolske Trosbekendelse eller Den Nikænske Trosbekendelse
- Fadervor
- Den Aronitiske Velsignelse

Højmesse

Højmassen er sognets faste hovedgudstjeneste. Den finder som regel sted på alle søndage og helligdage.

Når der i en kirke på en søn- eller helligdag kun holdes én gudstjeneste, holdes den som en højmesse.

En højmesse kan forløbe på mange måder.

Hvis der er dåb ved en højmesse, skal dette foregå efter et autoriseret ritual.

Ved en højmesse forløber tingene i en bestemt rækkefølge, og den skal mindst indeholde følgende elementer:

1. Indgangssalme
2. Hilsen
3. Indledende bøn (indledningskollekt)
4. Læsning fra Det Nye Testamente udenfor evangelierne (lektie eller epistel)
5. Evangelielæsning
6. Prædiken
7. Trosbekendelse – enten Den Nikænske Trosbekendelse eller Den Apostolske Trosbekendelse (den kan i stedet siges eller synges tidligere i gudstjenesten)
8. Kirkebøn
9. Nadver efter et autoriseret ritual
10. Afsluttende bøn (slutningskollekt)
11. Den Aronitiske Velsignelse
12. Udgangssalme

Gudstjenestevejledning

En gudstjeneste eller en højmesse kan indeholde flere elementer end de ovenfor nævnte. Der er her stor frihed. Det følgende er tænkt som forslag og vejledning. Det vil ikke være hensigtsmæssigt at have alle elementerne med i en og samme gudstjeneste. Man har også frihed til at indføre andre elementer i gudstjenesten. Men elementerne må ikke være i modstrid med den evangelisk-lutherske lære og gudstjenesteforståelse.

* ved de elementer, som skal være med i en højmesse. Alle øvrige elementer er valgfrie og kan også gennemføres anderledes.

Klokkeringning

Førend gudstjenesten begynder, ringes der med kirkens klokke(r) efter stedets skik. Sidste ringning slutter med bedeslagene lige før starten på gudstjenesten.

Indgang

Gudstjenesten kan indledes med introitus, præludium, bibelsk salme eller kormusik, hvorunder der eventuel kan være procession, f.eks. ved dåb eller konfirmation.

Intro

Der kan gives en kort introduktion til gudstjenestens tema og forløb. Der kan også være meddelelser og bekendtgørelser.

Indgangsbøn

Der kan læses en indgangsbøn af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen kan præsten knæle ved alteret.

*** 1. Indgangssalme**

Det foretrækkes at salmer og sange synges som fællessang, men alternativt kan de synges af en solist eller et kor eller melodien kan afspilles.

"Herre, forbarm dig" (Kyrie) og "Lovsangen" (Gloria)

Efter indgangssalmen (eller efter hilsenen) siges eller synges vekselbønnen "Herre, forbarm dig" (Kyrie) og "Lovsangen" (Gloria). Salmebogens nummer 433 og 434 kan eventuel anvendes. "Lovsangen" (Gloria) udelades sædvanligvis i fastetiden.

*** 2. Hilsen**

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

(Må) Herren være med jer!

Menigheden svarer:

Og med din ånd! – eller: Og (må) Herren være med dig!

eller:

Præsten siger Den Apostolske Velsignelse (vendt mod menigheden) som hilsen.

*** 3. Indledende bøn (indledningskollekt)**

Præsten fortsætter:

Lad os bede! – *eller:* Lad os alle bede!

Præsten læser eller messer derefter (vendt mod alteret) en bøn, der passer til dagens karakter.

Menigheden svarer:

Amen.

Læsning fra Det Gamle Testamente (lektie)

Der læses den tekst fra Det Gamle Testamente, som i alterbogen er angivet til dagen. Teksten kan læses af præsten eller af et andet medlem af menigheden.

Sang mellem læsningerne

*** 4. Læsning fra Det Nye Testamente (lektie eller epistel)**

Der læses den tekst fra Det Nye Testamente udenfor evangelierne, som i alterbogen er angivet til dagen. Teksten kan læses af præsten eller af et andet medlem af menigheden.

Salme, Halleluja-sang eller en anden sang før prædiken

Salmebogens nummer 436 kan eventuel anvendes. Eller kirkekoret kan synge et "Halleluja".

*** 5. Evangelielæsning**

Evangelielæsningen kan indledes med ordene:

Dette hellige evangelium skriver evangelisten . . .

Hvorpå menigheden svarer:

Gud være lovet for sit glædelige budskab!

Derefter læses den evangelietekst, som er angivet til dagen.

*** 6. Prædiken**

Prædiken kan indledes med en kort bøn og kan afsluttes med en lovprisning:

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden,

som det var i begyndelsen, således også nu

og i al evighed. Amen. *(Gloria Patri)*

eller:

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,

Far, Søn og Helligånd,

du, som var, er og bliver én sand treenig Gud,

højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen.

Herefter kan der bedes en bøn eller fortsættes med kirkebønnen.

Meddelelser

Efter prædiken (eller kirkebønnen) kan der gives meddelelser og bekendtgørelser. Eller man kan i stedet vælge at give dem ved introduktionen eller efter udgangssalmen.

Den Apostolske Velsignelse

Den Apostolske Velsignelse kan siges, hvis den ikke har været brugt som hilsen ved gudstjenestens start.

*** 7. Trosbekendelse**

Trosbekendelsen kan i stedet siges eller synges tidligere i gudstjenesten.

Trosbekendelsen siges eller synges af præst og menighed (eller siges af præsten alene).

Trosbekendelsen kan indledes med ordene: Lad os bekende vor kristne tro!

Når der er dåb i gudstjenesten, kan trosbekendelsen udelades.

Man kan bruge enten Den Nikænske Trosbekendelse eller Den Apostolske Trosbekendelse.

Musisk indslag

Der kan her (eller efter sangen efter prædikenen) eventuelt være motet, korvers, bibelsk salme, kormusik, interludium eller andet musisk indslag.

Salme eller sang efter prædiken

*** 8. Kirkebøn**

Kirkebønnen kan i stedet bedes før sangen efter prædikenen eller i tilknytning til prædikenen, men ikke før trosbekendelsen. Kirkebønnen er menighedens forbøns handling. Man er frit stillet med hensyn til kirkebønnens ordlyd. Den kan bedes af præsten og/eller af andre medlemmer af menigheden. Den kan bedes ved alteret eller på prædikestolen.

Sang(vers) før nadver

*** 9. Nadver**

Nadveren foregår efter et autoriseret ritual.

Under uddelingen kan der være stilhed, eller der kan synges, eller der kan spilles musik.

Sang(vers) efter nadver

*** 10. Afsluttende bøn (slutningskollekt)**

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Lad os bede! – eller: Lad os alle bede!

Præsten læser eller messer derefter (vendt mod alteret) en afsluttende bøn.

Menigheden kan svare: Amen.

*** 11. Den Aronitiske Velsignelse**

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden) Den Aronitiske Velsignelse.

Menigheden svarer:

Amen. Amen. Amen.

Efter velsignelsen gør præsten kors-tegn.

* 12. Udgangssalme

Meddelelser

Efter udgangssalmen kan der gives meddelelser og bekendtgørelser. Eller man kan i stedet vælge at give dem ved introduktionen eller efter prædikenen eller efter kirkebønnen.

Udgangsbøn

Der kan læses en udgangsbøn af kirkesangeren, kordegnen eller et andet medlem af menigheden. Under bønnen kan præsten knæle ved alteret.

Udgang

Gudstjenesten kan afsluttes med exitus, postludium eller med et andet musikalsk indslag, hvorunder der eventuel kan være procession, f.eks. ved dåb eller konfirmation.

Indsamling

Indsamling kan finde sted i forbindelse med udgangen eller under salmen efter prædikenen eller på et andet tidspunkt under gudstjenesten.

Dåb

Dåb ved en højmesse kan finde sted på trosbekendelsens plads eller på et andet passende tidspunkt. Dåben foregår efter et autoriseret ritual.

Forslag til ny oversættelse af gudstjenestens faste led m.m.

Jeg mener at der "i ånden fra reformationen" regelmæssigt er brug for en ny oversættelse af teksterne i gudstjenestens faste led, så de fremtræder i en nutidig sprogdragt. Når teksterne bliver væsensforskelligt fra nutidig sprogbrug, ender de som "kirkelatin". Der er derfor brug for en ny autoriseret udgave som også kan bruges ved gudstjenester og kirkelige handlinger i Folkekirken.

Man kan da ikke lave om på Fadervor og Velsignelsen? – Den tanke er meget forståeligt. Ved den seneste nye autoriserede oversættelse af Bibelen i 1992 og den efterfølgende gudstjenesteordning fra samme år skete der kun en enkelt større ændring: "Helliget vorde dit navn" blev ændret til "Helliget blive dit navn". Sproget i Fadervor og Velsignelsen blev ikke ændret ret meget i retning af nutidig sprogbrug. Og alligevel har mange ikke taget denne lille ændring til sig (måske fordi det er en lidt "påklistret" ændring til de andre formuleringer i Fadervor). Noget der er indlært fra barnsben, kan blive så "helligt" for os, at vi ikke kan eller vil lave det om.

Egentlig er Fadervor på dansk en oversættelse af den græske udgave, som er næsten 2000 år gammel. Vores nuværende danske oversættelse af Fadervor er i hovedtræk næsten 500 år gammel (Chr. 3's danske Bibel fra 1550). Dengang var det for reformatorerne vigtigt at få Fadervor oversat til letforståeligt dansk i stedet for den latinske "Pater noster". Fadervor er ikke en "magisk formel", som ikke må ændres eller ny-formuleres. På den anden side er det i kirken praktisk med fælles ordlyd i Fadervor.

Der har været gjort mange forsøg på at nyoversætte Fadervor til nudansk, som f.eks. i Bibelselskabets "Bibelen 2020". Jeg har forsøgt mig med en ny oversættelse af Fadervor, Velsignelsen og andre af tekster som anvendes regelmæssigt ved en gudstjeneste. Jeg har i den forbindelse haft mange overvejelser om, hvordan teksterne kan formuleres på mundret nudansk og forståeligt uden at blive poppet. Og det har været vigtigt for mig at der grundlæggende ikke er ændret på betydningen.

Mit forslag til oversættelse er et forsøg på dette. Forslaget kan naturligvis bearbejdes, men jeg mener at det er vigtig med en nutidig oversættelse, som så eventuelt kan anvendes som en valgmulighed parallelt med en ældre oversættelse.

Fadervor

Far i Himlen!

Lad dit navn blive æret,

lad dit rige bryde igennem,

og lad alting blive som du vil have det

– her på jorden ligesom i Himlen.

Giv os det vi har brug for i dag.

Tilgiv os vore svigt, ligesom vi tilgiver dem der svigter os.

Led os så vi ikke falder i fristelse.

Og befri os fra alt ondt.

For riget og magten og æren tilhører dig i evighed! Amen.

(Mattæusevangeliet 6,9-13 og Lukasevangeliet 11,2-4)

Den Aronitiske Velsignelse

Må Herren velsigne dig og passe på dig!

Må Herren se dig og være dig nådig!

Må Herren være med dig og give dig fred!

(4.Mosebog 6,24-26)

Den Apostolske Velsignelse / Hilsen

(Lad os med apostlen ønske for hinanden:)

Må nåde fra vor Herre Jesus Kristus, kærlighed fra Gud og fællesskab i Helligånden være med jer (os) alle!

(2.Korintherbrev 13,13)

Trosbekendelse

Jeg (vi) tror på én Gud, den almægtige Far,

som har skabt himlen og jorden og alt det synlige og usynlige.

Jeg (vi) tror på én Herre, Jesus Kristus, Guds eneste Søn,

som er født af Faderen før alle tider,

som er Gud af Gud, lys af lys, sand Gud af sand Gud,

som er født, ikke skabt,

som er af samme væsen som Faderen, ved hvem alt er skabt,

som for os mennesker og for vor frelseres skyld

steg ned fra himlen og blev legeme ved Helligånden af Jomfru Maria og blev menneske,

som også blev korsfæstet for os under Pontius Pilatus,

blev pint og begravet, men på den tredje dag opstod ifølge skrifterne,

som fór op til himlen og er ved Faderens højre hånd,

og derfra skal han komme tilbage i herlighed for at dømme levende og døde,

og der skal ikke være ende på hans rige.

Jeg (vi) tror på Helligånden, som er Herre, og som levendegør,

som udgår fra Faderen [og fra Sønnen*],

som tilbedes og æres ligesom Faderen og Sønnen,

og som har talt ved profeterne.

Jeg (vi) tror på én hellig, almindelig og apostolisk kirke.

Jeg (vi) bekender én dåb til tilgivelse af synd

og forventer de dødes opstandelse og den kommende verdens liv.

Den Nikænske Trosbekendelse vedtaget i Konstantinopel i år 381

** "og fra Sønnen" er en tilføjelse fra omkring år 1000, som kan udelades*

Jeg (vi) tror på den almægtige Gud og Far,

som har skabt himlen og jorden.

Jeg (vi) tror på vor Herre Jesus Kristus, Guds eneste Søn,

som er undfanget ved Helligånden og født af Jomfru Maria,

pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet,

som fór ned til dødsriget, men på den tredje dag opstod fra de døde,

som fór op til himlen og nu er ved den almægtige Gud og Fars højre hånd,

og derfra skal han komme tilbage for at dømme levende og døde.

Jeg (vi) tror på Helligånden,

den hellige, almindelige kirke, de helliges fællesskab,

tilgivelse af synd, de dødes legemlige opstandelse og det evige liv.

Dåbsbekendelsen/Den Apostolske Trosbekendelse

Indgangsbøn og udgangsbøn

Lad os bede!

Herre, vi er kommet her for at høre hvad du vil sige til os.

Lad din Helligånd lukke vore hjerter op.

Lad os i dit ord møde din sandhed og din kærlighed.

Hjælp os at vi hos dig må finde tilgivelse for vore synder.

Lær os at tro på nåden i Jesus Kristus.

Og vejled os i at leve som du vil have det. Amen.

(Indgangsbøn fra Kirkeritualet 1685, bearbejdet)

Lad os bede!

Herre, vi takker dig fordi du har lært os

hvad du vil at vi skal tro og gøre.

Hjælp os at dit ord må vokse i vore hjerter.

Trøst og støt os med din Helligånd,

og giv os kræfter til at leve som du vil have det. Amen.

(Udgangsbøn fra Kirkeritualet 1685, bearbejdet)

Lovprisning

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden,

som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed. Amen.

(“Gloria Patri” – oldkirkelig lovprisning)

Nådes- og fredshilsen

Må nåde være med jer og fred fra Gud, vor Far, og fra Jesus Kristus, vor Herre!

*(Romerbrevet 1,7, 1.Korintherbrev 1,3, 2.Korintherbrev 1,2,
Efeserbrevet 1,2, Filipperbrevet 1,2, 2.Thessalonikerbrev 1,2)*

Kyrie eleison

(også kaldet Hjertebønnen eller Jesusbønnen)

Herre Jesus Kristus, Guds Søn, forbarm dig over mig!

*(Kyrie eleison! græsk: Herre forbarm dig! Oldkirkelig bøn efter Matthæusevangeliet 20,30, Markusevangeliet 10,47,
Lukasevangeliet 18,38. Bønnen kaldes også "Hjertebønnen" eller "Jesusbønnen")*

Dåb

Vor Herre Jesus Kristus siger: "Jeg har fået al magt i himlen og på jorden. Derfor skal I rejse ud til alle verdens folk og få dem til at følge mig. I skal gøre det ved at døbe dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og ved at lære dem at gøre alt det, jeg har sagt. Jeg lover, at jeg er hos jer, så længe verden er til."

(Matthæusevangeliet 28,18-20)

Folk bar nogle små børn hen til Jesus, for at han skulle velsigne dem, men disciplene skældte dem ud. Da Jesus så det, blev han vred og sagde: "I skal lade børnene komme hen til mig. Det må I ikke forhindre dem i, for Guds rige er til for sådan nogen som dem. Husk, at hvis man ikke tager imod Guds rige på samme måde som et barn, så får man slet ikke adgang til det." Så trak han børnene ind til sig og lagde sine hænder på dem og velsignede dem.

(Markusevangeliet 10,13-16)

Nadver

Den sidste aften før sin død,
tog vor Herre Jesus Kristus et brød,
takkede og delte det, gav det til sine disciple og sagde:
"Tag dette og spis det. Det er mit legeme, som gives for jer."
– Og efter at de havde spist,
tog han vinen, takkede, sendte den rundt og sagde:
"Drik alle heraf. Denne vin er den nye pagt i mit blod
som udgydes for jer som tilgivelse for jeres synder.
Dette skal I gøre for at huske mig og det jeg gør for jer!"

*(Matthæusevangeliet 26,26-28, Markusevangeliet 14,22-24,
Lukasevangeliet 22,19-20, 1.Korintherbrev 11,23-25)*

Budene

Gud sagde således:

Jeg er Herren din Gud, som reddede dig fra slaveriet.

1. Du må ikke have andre guder end mig.
Du må ikke lave afgudsbilleder.
2. Du må ikke bruge Guds navn til løgn.

3. Du skal holde hviledagen hellig.
4. Du skal respektere din far og din mor.
5. Du må ikke begå drab.
6. Du må ikke begå utroskab.
7. Du må ikke stjæle.
8. Du må ikke lyve om andre.
9. Du må ikke efterstræbe noget som tilhører en anden.
10. Du må ikke efterstræbe en andens ægtefælle, venner eller ejendele.

(De Ti Bud, sammendrag af 2.Mosebog 20,1-17 og 5.Mosebog 5,6-21)

Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og med alle dine tanker i sjæl og sind og med alle dine kræfter. Og du skal elske dit medmenneske på samme måde som du elsker dig selv.

*(Det Dobbelte Kærligheds Bud, 3.Mosebog 19,18, 5.Mosebog 6,5,
Matthæusevangeliet 22,37-39, Markusevangeliet 12,30-31 og Lukasevangeliet 10,27)*

Hvad I ønsker, at andre skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem.

(Den Gyldne Regel, Matthæusevangeliet 7,12 og Lukasevangeliet 6,31)

Forslag til et nyt autoriseret ritual for nadveren

Med dette forslag vil jeg gerne prøve at formulere en mere oldkirkelig tradition i nutidig sprogdragt samtidigt med at jeg bevarer den evangelisk-lutherske forståelse af nadveren. Luther formulerede selv flere forskellige nadverliturgier.

Forslaget ligner på nogle punkter "C"-ritualet fra 1992. Men jeg har ønsket mig et nadverritual hvor den oldkirkelige ihukommelsesbøn med indstiftelsesordene bliver genskabt. Det har jeg savnet i de nuværende ritualer. Jeg synes at dette i høj grad fastholder den oldkirkelige og fælleskirkelige nadvertradition.

Jeg har samtidigt ønsket at skabe et mere nutidigt dansk sprog.

Nadver

Ønskes et kortere ritual kan nogle led udelades, men de med * markerede elementer skal være med.

Præsten siger eller messer (vendt mod menigheden):

Opløft jeres hjerter til Herren!

Lad os prise hans navn!

Takkebøn

Præsten fortsætter (vendt mod alteret):

Vi takker og priser dig, almægtige Gud og Far,
ved vor Herre Jesus Kristus.

Du skabte himlen og hele dens hær,
jorden og alt, som er derpå.

Liv og ånde giver du os,
mætter os daglig af din fylde.

Du har befriet os fra mørkets magt
og ført os over i din elskede Søns rige.

Derfor vil vi med hele din menighed
på jorden og i himlen,

i kor med alle engle,

synges din herligheds lovsang:

Helligsang, hosianna og velsignelsesønske

Menigheden synger (eller siger):

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den Almægtige.

Himlen og jorden er fuld af din herlighed.

Hosianna i det højeste!

Præsten:

Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn.

Menigheden:

Hosianna i det højeste!

*** Ihukommelsesbøn og bøn om Helligånden**

Præsten siger eller messer (vendt mod alteret):

Priset være du, hellige Gud og Far

at din Søn, vor Herre Jesus Kristus, den sidste aften før sin død,

** tog et brød,

** *præsten holder brødet*

takkede og delte det, gav det til sine disciple og sagde:

”Tag dette og spis det. Det er mit legeme, som gives for jer.”

– Og efter at de havde spist,

** tog han vinen,

** *præsten holder bægeret med vin*

takkede, sendte den rundt og sagde:

”Drik alle heraf. Denne vin er den nye pagt i mit blod,

som udgydes for jer som tilgivelse for jeres synder.

Dette skal I gøre for at huske mig og det jeg gør for jer!”

– Vi husker med tak hans bitre lidelse og død,

hans sejrige opstandelse og himmelfart

og forventer hans komme i herlighed.

– Vi beder dig:

Send din Helligånd over os og over dine gaver.

Forny os i troen og gør kærligheden levende i os.

Giv os i legemet og blodet fra vor Herre Jesus Kristus

at få del i hans fuldbragte offer,

og foren os med ham og med hele din menighed.

I længsel efter hans genkomst i herlighed

beder vi den bøn han har lært os:

*** Fadervor**

Fadervor bedes af præsten eller præst og menighed i fællesskab:

Far i Himlen!

Lad dit navn blive æret,

lad dit rige bryde igennem,

og lad alting blive som du vil have det

– her på jorden ligesom i Himlen.

Giv os det vi har brug for i dag.

Tilgiv os vore svigt, ligesom vi tilgiver dem der svigter os.

Led os så vi ikke falder i fristelse.

Og befri os fra alt ondt.

For riget og magten og æren tilhører dig i evighed!

Amen.

Fredshilsen

Præsten siger (vendt mod menigheden):

Vor Herre Jesus Kristus sagde til sine disciple:

”Fred efterlader jeg jer.

Min fred giver jeg til jer.”

(Johannesevangeliet 14,27)

– Må Herrens fred være med jer!

Menighedsmedlemmerne kan herefter hilse på hinanden.

O Guds Lam

Menigheden synger (eller siger) ”O Guds Lam” i form af en salme eller i prosaform.

*** Uddeling**

Brødet deles ud uden ord (tavs uddeling)

– *eller med ordene:* Dette er Jesu Kristi legeme.

– *eller:* Kristi legeme givet for dig.

– *eller:* Kristi legeme.

Vinen deles ud uden ord (tavs uddeling)

– *eller med ordene:* Dette er Jesu Kristi blod.

– *eller:* Kristi blod udgydt for dig.

– *eller:* Kristi blod.

Under uddelingen kan der være stilhed, eller der kan synges, eller der kan spilles musik.

*** Sendelse**

Efter uddelingen siger præsten:

Gå med Guds fred!

– *eller:*

Må Guds fred være med jer!

Dette kan siges til hvert hold nadvergæster eller blot til det sidste hold.

Herunder kan præsten gøre kors-tegn med bægeret med vinen.

Forslag til et nyt autoriseret ritual for dåben

Med dette forslag vil jeg gerne prøve at formulere en mere oldkirkelig tradition i nutidig sprogdragt samtidigt med at jeg bevarer den evangelisk-lutherske forståelse af dåben.

Vores nuværende dåbsritual i folkekirken har stort set uændret fastholdt det ritual som i 1912 blev indført i Danmark. Her gik vi i Danmark væk fra en del af den tradition, som man havde i de fleste evangelisk-lutherske kirker omkring os. Der blev byttet rundt på rækkefølgen på nogle ting og andet blev udeladt.

Jeg synes at dette forslag i høj grad fastholder den oldkirkelige og fælleskirkelige dåbstradition.

Jeg har samtidigt ønsket at skabe et mere nutidigt dansk sprog.

Dåb

Præsten kan indlede med at spørge:

Er barnet tidligere blevet døbt? – Nej.

– eller ved dåb af voksne:

Er du tidligere blevet døbt? – Nej.

Præsten tegner med hånden kors for ansigtet og brystet af den (dem) der skal døbes og siger:

Modtag det hellige kors-tegn både for dit ansigt og for dit bryst.

Lad os bede:

Almægtige og evige Gud, Far til vor Herre Jesus Kristus!

Din Søn har sagt: Bed, så skal I få. Søg, så skal I finde. Bank på, så bliver I lukket ind.

Tag i nåde mod ham (hende eller dem) som i dag kommer til den kristne dåb. Amen.

Præsten fortsætter:

Vor Herre Jesus Kristus siger:

”Jeg har fået al magt i himlen og på jorden. Derfor skal I rejse ud til alle verdens folk og få dem til at følge mig. I skal gøre det ved at døbe dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, og ved at lære dem at gøre alt det, jeg har sagt. Jeg lover, at jeg er hos jer, så længe verden er til.”

(Matthæusevangeliet 28,18-20)

Og evangelisten Markus skriver:

Folk bar nogle små børn hen til Jesus, for at han skulle velsigne dem, men disciplene skældte dem ud. Da Jesus så det, blev han vred og sagde: ”I skal lade børnene komme hen til mig. Det må I ikke forhindre dem i, for Guds rige er til for sådan nogen som dem. Husk, at hvis man ikke tager imod Guds rige på samme måde som et barn, så får man slet ikke adgang til det.” Så trak han børnene ind til sig og lagde sine hænder på dem og velsignede dem. *(Markusevangeliet 10,13-16)*

Fadervor bedes af præsten eller præst og menighed i fællesskab, mens præsten (og eventuel også faddere og dåbsvidner) lægger hånden på hovedet af den (de) som skal døbes:

Far i Himlen!

Lad dit navn blive æret,
lad dit rige bryde igennem,
og lad alting blive som du vil have det
– her på jorden ligesom i Himlen.
Giv os det vi har brug for i dag.
Tilgiv os vore svigt, ligesom vi tilgiver dem der svigter os.
Led os så vi ikke falder i fristelse.
Og befri os fra alt ondt.
For riget og magten og æren tilhører dig i evighed! Amen.

Præsten fortsætter:

Vi takker og priser Gud, Far til vor Herre Jesus Kristus!
For han har i sin store barmhjertighed genfødt os til et levende håb
ved at oprejse Jesus Kristus fra de døde!
I dåben bliver vort gamle liv begravet sammen med Kristus,
og ligesom Gud lod Kristus stå op fra de døde,
skal også vi leve et helt nyt liv. *(1.Peters Brev 1,3 og Romerbrevet 6,4)*

Den Apostolske Trosbekendelsen siges eller synges af præst og menighed (eller siges af præsten alene):

Vi tror på den almægtige Gud og Far,
som har skabt himlen og jorden.
Vi tror på vor Herre Jesus Kristus, Guds eneste Søn,
som er undfanget ved Helligånden og født af Jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet,
som fór ned til dødsriget, men på den tredje dag opstod fra de døde,
som fór op til himlen og nu er ved den almægtige Gud og Fars højre hånd,
og derfra skal han komme tilbage for at dømme levende og døde.
Vi tror på Helligånden,
den hellige, almindelige kirke, de helliges fællesskab,
tilgivelse af synd, de dødes legemlige opstandelse og det evige liv. Amen.

Den der skal døbes går eller bæres hen til døbefonten – hvis der er flere da hver for sig.

Præsten siger:

Må Herren beskytte din indgang og udgang
fra nu af og til evig tid! Amen. *(Salmernes bog 121,8)*

Ved barnedåb spørger præsten:

Hvad er barnets navn? – N.N.

Præsten spørger:

N.N. Tager du afstand fra Djævelen
og alt hvad han gør

og alt det han står for? – Ja.

Tror du som vi siger i trosbekendelsen
på den almægtige Gud og Far,
og på vor Herre Jesus Kristus, Guds eneste Søn,
og på Helligånden? – Ja.

Vil du døbes på denne tro? – Ja.

Præsten øser vand på hovedet af den der skal døbes, og siger:

N.N. Jeg døber dig

i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Amen.

Præsten lægger hånden på den døbttes hoved og siger:

Den almægtige Gud, Far til vor Herre Jesus Kristus,
har nu genfødt dig ved vand og Helligånden,
og givet dig tilgivelse for dine synder.

Må han fastholde dig med sin nåde og passe på dig
fra nu og til evig tid! Amen.

– Må Guds fred være med dig!

Dersom flere skal døbes, gentages for hver enkelt afsnittet fra "Må Herren beskytter din indgang..." og til og med håndspålæggelsen.

Efter barsedåb slutter præsten med en kort fri (til)tale til forældre og faddere.

Forslag til ændringer i kirkeårets forløb

I dette forslag følger søndagene og helligdagene i det meste af kirkeåret datoerne i kalenderåret. Men perioden fra 7. søndag før påske (Fastelavns søndag) til den 20. juni forskyder helligdagene sig i forhold til påskedag. Påskedag er fastsat som den første søndag efter første fuldmåne efter den 21. marts. Uden for den forskydelige del af kirkeåret ligger søndagene indenfor bestemte kalenderdage. Her har de navn i forhold til forskellige helligdage i løbet af året. Det kan overvejes at lade opstillingen af kirkeårets tekster i alterbogen begynde den 1. januar for at gøre det enklere. Men den naturlige begyndelse på kirkeåret er 1. søndag i advent.

Ved at lade flere af søndagene følge kalenderåret opnås der mulighed for at henlægge flere af de gamle datofaste helligdage og festdage til den nærmeste søndag.

På nogle enkelte dage har jeg anført en tekstlæsning for at gøre det tydeligt hvad der er tænkt på med dagen. I øvrigt synes jeg at alle teksterne fra den oldkirkelige tekstrække bør indgå i løbet af kirkeåret. Disse tekster har stort set været anvendt fra 400-tallet og frem til 17-tallet i både den romersk-katolske kirke og i den evangelisk-lutherske kirke. Jeg foreslår en første tekstrække med disse og en anden tekstrække hvor de resterende tekster indgår. Den anden tekstrække kan så suppleres med andre tekster.

1. søndag i advent – 27. november – 3. december

2. søndag i advent – **Sankt Nikolaus' søndag** (*Nikolaus dag den 6. december*) – 4. – 10. december

3. søndag i advent – **Sankt Lucias søndag** (*Lucia dag den 13. december*) – 11. – 17. december

4. søndag i advent – 18. – 24. december (*når 4. søndag i advent falder på den 24. december, kan dagen udgå hvis der holdes juleaftensgudstjeneste*)

Juleaften – Julenat – 24. december

Juledag – Kristi fødselsdag – 25. december

2. juledag – Sankt Stefans dag – 26. december

Julesøndag – 1. søndag efter jul – 27. – 31. december (*dagen udgår hvis der ingen søndag er i disse dage*)

Nytårsdag – 1. januar

Helligtrekongers søndag – 2. søndag efter jul (*Helligtrekongers dag / Epifani dag den 6. januar*) – 2. – 8. januar – læsning: Matt. 2,1-12

3. søndag efter jul – 9. – 15. januar

4. søndag efter jul – 16. – 22. januar

5. søndag efter jul – 23. – 29. januar

Kyndelmisse søndag – Marias renselses søndag – 6. søndag efter jul (*Kyndelmisse dag den 2. februar*) – 30. januar – 5. februar (*søndagen kan enkelte år udgå hvis fastelavn falder meget tidligt*) – læsning: Luk. 2,22-32

7. søndag efter jul – 6. – 12. februar (*søndagen kan nogle år udgå*)

8. søndag efter jul – 13. – 19. februar (*søndagen kan nogle år udgå*)

9. søndag efter jul – 20. – 26. februar (*søndagen kan nogle år udgå*) - Teksterne til 3. søndag efter pinse anvendes

10. søndag efter jul – 27. – 29. februar (*denne søndag forekommer meget sjældent*) - Teksterne til 2. søndag efter pinse anvendes

Den forskydelige del af kirkeåret:

Fastelavns søndag – 7. søndag før påske

Askeonsdag – 7. onsdag før påske (*fastetiden begynder denne dag og slutter med påskelørdag*) – læsning: Matt. 6,16-21 (og/eller Mark. 2,18-20)

1. søndag i fasten – 6. søndag før påske

2. søndag i fasten – 5. søndag før påske

3. søndag i fasten – 4. søndag før påske

Midfaste søndag – 3. søndag før påske

Marias bebudelses søndag – 2. søndag før påske (*Marias bebudelses dag den 25. marts*) –

læsning: Luk. 1,26-38

Palmesøndag – Sidste søndag før påske

Skærtorsdag

Langfredag

Påskedag – Kristi opstandelses dag

2. påskedag

1. søndag efter påske

2. søndag efter påske

3. søndag efter påske

Bededag – 4. fredag efter påske

4. søndag efter påske

5. søndag efter påske

Kristi himmelfarts dag – 6. torsdag efter påske

Søndag efter Kristi himmelfart – 6. søndag efter påske

Pinsedag – 7. søndag efter påske

2. pinsedag

Treenigheds søndag – 1. søndag efter pinse

Grundlovsdag – 5. juni

2. søndag efter pinse (*søndagen kan enkelte år udgå hvis pinse falder meget sent*)

3. søndag efter pinse (*søndagen kan nogle år udgå*)

4. søndag efter pinse (*søndagen kan nogle år udgå*) – Teksterne til 8. søndag efter jul anvendes

5. søndag efter pinse (*denne søndag forekommer kun i nogle år*) – Teksterne til 7. søndag efter jul anvendes

Den forskydelige del af kirkeåret slutter senest den 20. juni.

Sankt Hans søndag (*Sankt Hans dag den 24. juni*) – 21. – 27. juni – læsning: Luk. 1,57-80

Marias besøgelses søndag – 1. søndag efter Sankt Hans (*Marias besøgelses dag den 2. juli*) – 28. juni – 4. juli – læsning: Luk. 1,39-56

2. søndag efter Sankt Hans – 5. – 11. juli

3. søndag efter Sankt Hans – 12. – 18. juli

4. søndag efter Sankt Hans – 19. – 25. juli

5. søndag efter Sankt Hans – 26. – 1. august

Kristi forklarelses søndag (*Kristi forklarelses dag den 6. august*) – 2. – 8. august – læsninger: 2. Pet. 1,16-18 og Matt. 17,1-9

1. søndag efter Kristi forklarelse – 9. – 15. august

2. søndag efter Kristi forklarelse – 16. – 22. august

3. søndag efter Kristi forklarelse – 23. – 29. august

4. søndag efter Kristi forklarelse – 30. august – 5. september

5. søndag efter Kristi forklarelse – 6. – 12. september

6. søndag efter Kristi forklarelse – 13. – 19. september

7. søndag efter Kristi forklarelse – 20. – 26. september

Mikkels søndag – Sankt Mikael og alle engles søndag (*Mikkels dag den 29. september*) – 27. september – 3. oktober – læsning: Matt. 18,1-10

1. søndag efter Mikkels dag – 4. – 10. oktober

2. søndag efter Mikkels dag – 11. – 17. oktober

3. søndag efter Mikkels dag – 18. – 24. oktober

4. søndag efter Mikkels dag – 25. – 31. oktober

Alle helgens søndag (*Alle helgens dag den 1. november og Alle sjæles dag den 2. november*) – 1. – 7. november – læsning: Matt. 5,1-12

Sankt Mortens søndag (*Sankt Mortens dag den 11. november*) – 8. – 14. november

Domssøndag – 15. – 21. november – læsning: Matt. 25,31-46

Taksigelses søndag – 22. – 26. november (*dagen udgår hvis der ingen søndag er i disse dage*) – læsninger: (Sl. 103,1-13(22)), Gal. 5,16-24(25) og Luk. 17,11-19